

Sine fine

Gotyk - postgotyk - neogotyk

Symposium Ogólnopolskiej Sekcji Mediewistycznej przy Oddziale Warszawskim
Stowarzyszenia Historyków Sztuki organizowane we współpracy
z Instytutem Historii Sztuki i Dziedzictwa Kulturowego UMK w Toruniu
Pamięci prof. Kingi Szczepkowskiej-Naliwajek w 20. rocznicę śmierci

Warszawa, 11-12 czerwca 2026

Call for papers

Dyskusja nad „gotykiem” – jako stylem i pojęciem – była charakterystycznym elementem formowania się historii sztuki średniowiecza. Szła ręka w rękę z rodzącym się zainteresowaniem sztuką „czasów katedr” jako genius loci Europy na północ od Alp, i z narodzinami neostylu, który do historii przeszedł jako – nomen omen – neogotyk. Nie był to jednak pierwszy ani ostatni „revival” specyficznej estetyki i formy, jaką ostatecznie zwykło się określać mianem gotyckiej. Dzieje sztuki naznaczało bowiem długie trwanie tradycji średniowiecza, często niedostrzeganej, ale obecnej w różnych formach, gatunkach (od architektury po rzemiosło artystyczne) i w różnych regionach bądź to w duchu ciągłości, bądź – dogasania (reliktowości), ale też na zasadzie świadomego cytatu, źródła inspiracji, a nawet nawrotu. Styl gotycki jako dziedzictwo obecny jest i dziś na różnych płaszczyznach sztuk audiowizualnych i designu (od Lorien do Hogwartu).

Jako formuła stylowa, gotyk ma swą historię i swoje drugie, a może i trzecie życie. Co jednak znaczy ów termin po latach zmaganiań badawczych? Czy faktycznie istniał jako powszechnik – jako uniwersalny zbiór zjawisk ponadregionalnych? Jako termin akademicki, „gotyk” nacechowany jest nadzwyczajną pojemnością znaczeniową, a ustalenie ram chronologii nazewnictwa dla sztuki europejskiego średniowiecza nie wyczerpuje sporu o pojęcia. W obrębie badań nad stylem wciąż próbujemy wyjść z impasu, jaki wytworzyły gotyki „międzynarodowe”, „katedralne”, „ceglane” oraz ich regionalne wariacje; „gotyckie” cegły, oprawy ksiąg, moda... Przykłady można mnożyć, a pojęcie „gothic” zdaje się wędrować przez kulturę popularną w sposób niekontrolowany i swobodny.

Celem naszego spotkania ma być pogłębiona refleksja nad zjawiskiem gotyku i jego historycznego trwania, ale też – nad jego definicją, dookreśleniem i uporządkowaniem opisu jego przejawów.

Zakres dyskusji obejmie:

FENOMEN ARTYSTYCZNY: gotyk jako styl uniwersalny versus style regionalne; późny gotyk; postgotyk – między konserwatyzmem a kreacją; neogotyki – narodziny i znaczenie; gotyk a kreacja konserwatorska.

SPÓR O POJĘCIA: gotyk i jego definicja w dyskursie akademickim; gotyk jako przedmiot studiów – koncepcje opisu i rozumienie zjawiska w kontekście dziejów sztuki.

INSPIRACJE: gotyk we współczesnej kulturze wizualnej i masowej.

Oczekujemy propozycji 20-minutowych wystąpień odnoszących się do zarysowanego powyżej kwestionariusza badawczego.

Abstrakty o objętości około 1 strony znormalizowanego maszynopisu prosimy przesyłać do 30.04 br. na adres Instytutu Historii Sztuki i Dziedzictwa Kulturowego UMK:
dyrekcja_ihsidk@umk.pl

Symposium odbędzie się w siedzibie Stowarzyszenia Historyków Sztuki przy Rynku Starego Miasta w Warszawie.

Organizatorzy nie pokrywają kosztów udziału w konferencji.

Komitet naukowy:

prof. dr hab. Jakub Adamski (Instytut Historii Sztuki UW)

dr hab. Monika Jakubek-Raczkowska (Instytut Historii Sztuki i Dziedzictwa Kulturowego UMK)

Monika Janiszewska (OW SHS)

dr hab. Juliusz Raczkowski, prof. UMK (Wydział Sztuk Pięknych UMK w Toruniu)

prof. dr hab. Marek Walczak (Instytut Historii Sztuki UJ)